

УДК 338.24 (1-22)

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ**

А.М. Селезньов, студент магістратури*

Комплексно досліджено існуючі системи оцінки діяльності місцевих органів управління в Україні, з'ясовано пріоритетні напрями їх удосконалення.

Органи державного управління, місцеві органи управління, система оцінки, оцінювання, ефективність державного управління.

*Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, академік НААН В.К. Терещенко

Постановка проблеми. Ефективність органів управління залежить від їх здатності організувати свою роботу таким чином, щоб оперативно реагуючи на проблеми та мобілізуючи всі ресурси, досягати соціально значущих цілей.

Низьку соціальну компетенцію органів управління України можна пояснити відсутністю у посадових осіб практичних навичок управління територіальними системами в ринкових умовах, їх загальною деморалізацією та слабкою пристосованістю до змін, віддаленістю від потреб громадян, розбіжністю соціальних цілей та цілей бюрократичного апарату і населення. Це вимагає від фахівців державного та місцевого управління якісно нових знань і вмінь, що потребує перегляду існуючої системи оцінки їх діяльності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблеми оцінювання діяльності органів управління розглядаються такими іноземними вченими як К. Вайс, Е. Ведунг, Л. Пал, Д. Веймер, А. Вайнінг, Г. Саймон, В.Б. Боузман, Дж. Страусман, П. Россі, Дж. Хоули; серед вітчизняних слід назвати В. Тертичка, І. Розпутенка, Ю. Бажала, О. Кіліжвича та ін. Переважна більшість науковців зосереджуються на теоретико-методологічному обґрунтуванні системи оцінювання органів державного управління. При цьому прикладні аспекти даного питання, зокрема на місцевому рівні, залишаються недостатньо вивченими.

Визначення ефективності і виявлення результатів діяльності місцевих органів влади – одна з найменш досліджених областей науки управління. Ще більше запитань виникає у процесі визначення практичної діяльності органів влади та управління. Разом із тим цілком очевидно, що оцінка ефективності має надзвичайну практичну цінність, оскільки дозволяє виявити, наскільки правильно обрано напрями діяльності і який результат вона приносить, а також визначити внесок конкретних органів влади у стимулювання економічного зростання.

Мета дослідження. На основі узагальнення зарубіжного досвіду та аналізу існуючих систем оцінки діяльності місцевих органів управління в Україні визначити пріоритетні напрями їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Серед різноманіття систем оцінки діяльності органів влади – від міжнародного рівня до місцевого жодна не є універсальною. У кожному конкретному випадку дослідникові доводиться вибирати той вид, який може бути найбільш прийнятним і ефективним в певних умовах. Цей вибір визначається як характером досліджуваних проблем, так і можливостями оцінювання.

Методологічні та прикладні проблеми формування систем оцінки органів управління пов'язані з недосконалістю та суперечливістю теоретичних розробок у цій сфері. В іноземній літературі пропонуються різні визначення поняття «оцінювання». Так, американська дослідниця К. Вайс трактує оцінювання як систематичну оцінку операцій чи результатів програми або політики у порівнянні з комплексом явних та неявних стандартів із метою вдосконалення програм та політики [1]. Проте вона звузила це поняття лише до оцінки програм або політики. Таку точку зору поділя-

ють вітчизняні дослідники. Але метою оцінювання є не поліпшення програм чи політики, а підвищення рівня життя населення.

Шведський професор Е. Ведунг тлумачить визначення «оцінювання» як ретельне ретроспективне визначення переваг, вартості та цінності адміністрування, результатів і наслідків дій урядових установ, яке має значення для майбутніх практичних ситуацій [2]. І в цьому випадку оцінювання спрямоване не лише на урядові програми, але й на управлінські процеси та результати діяльності органів державної влади. Проте автор обмежив оцінювання лише ретроспективним дослідженням.

Із позиції практики управління доцільно визначати оцінювання як систематичний аналітичний процес моніторингу і оцінки діяльності, результатів органів влади із метою підвищення їх ефективності та результативності діяльності в забезпеченні гідного рівня життя населення. Серед різноманіття підходів до оцінки ефективності органів управління важливо вибрати найбільш надійний та об'єктивний. Існуючі системи оцінки не враховують головного завдання всіх владних інституцій – надання якісних послуг населенню та забезпечення гідного рівня життя.

Неадекватність існуючих систем оцінки в нашій державі певною мірою зумовлюється неповнотою статистичної інформації. Спостереження за багатьма важливими показниками життєдіяльності територіальних громад і задоволення потреб населення проводять вибірково та час від часу.

Через суб'єктивність категорії «рівень життя населення» важливим є джерела отримуваної інформації для проведення. Слід звернути увагу на досвід розвинених країн світу, в яких оцінку ефективності державного управління проводять різні суспільні інститути, отже, існує велика кількість способів оцінки, серед яких варто виділити такі:

- звіти органів державної влади, управлінських структур, а також посадових осіб про результати їх діяльності;
- сукупність суджень, поглядів, позицій, точок зору членів суспільства, тобто суспільна думка, що також можна розглядати як один із способів оцінки ефективності державного управління. Його особливість полягає в тому, що воно виявляє співвідношення результатів управління з потребами, інтересами й очікуваннями людей. Недоліком даного джерела є деякий суб'єктивізм, який нівелюється завдяки масовості й дозволяє об'єктивно «бачити» ефективність державного управління;
- думка засобів масової інформації, метою яких є відображення змін у життєдіяльності суспільства і подій, а отже, результатів управління. Більше того, засоби масової інформації мають змогу оприлюднювати звернення громадян, зміст яких формує уявлення про життя людей, їхні потреби, конкретні інтереси, порушення їхніх прав і т.д., що певною мірою дозволяє судити про ефективність органів державного управління, виявляти недоліки, упущення, слабкі місця в їхній роботі;

В Україні відсутня єдина комплексна система оцінювання роботи органів влади, яка б охоплювала всі сфери життя та рівні (від загальнодержавного до місцевого). Послідовне і повсюдне впровадження системи оцінки ефективності персоналу державного апарату може сприяти пере-

ходу від ручного, реактивного до системного, превентивного управління, від поточного до цільового, стратегічного управління, від повсякденного до цільового, періодичності контролю. Незважаючи на те, що ще не розроблено показників ефективності роботи державного апарату, всіх державних службовців, поява показників ефективності діяльності вищих посадових осіб суб'єктів України має надзвичайне значення для формування системи оцінки діяльності всіх рівнів державного управління.

В Україні необхідно запровадити систему управління якістю в органах управління згідно з вимогами Європейського стандарту. Відповідно до цих вимог успішне керування може бути тільки завдяки постійному поліпшенню системи оцінки показників роботи органів управління, які ефективно функціонують у більшості держав-членів ЄС, США, Японії та багатьох інших країнах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування системи оцінки органів влади сприятиме поглибленню системного мислення управлінців, їхньому вмінню гнучко реагувати на зміну навколишнього середовища, стимулювати запровадження новітніх методик підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень. Це сприятиме зміцненню зв'язку між фахових знаннями персоналу, підвищенням кваліфікації та кар'єрою.

Список літератури

1. Вайс К.Г. Оцінювання: методи долідження програми та політики / К.Г. Вайс; пер. з англ. Р. Ткачук та М. Корчинської; наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К.: Основи, 2000. – 671 с.
2. Ведунг Е. Оцінювання державної політики та програм/ Е. Ведінг; пер. з англ. В. Шульга. – К.: Всеувиго, 2003. – 350 с.
3. Оцінка ефективності управління в районних державних адміністраціях / Чемерис А.О., Артими І.І., Рудницька Р.М., Лесечко М.Д., за заг. ред. проф. М.Д. Лесечка. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 296 с.

Комплексно исследованы существующие системы оценки деятельности местных органов управления Украины, определены приоритетные направления их совершенствования.

Органы государственного управления, местные органы управления, система оценки, оценивание, эффективность государственного управления.

The article deals with a complex research of the existing assessment system of the local bodies of government; special attention is given to priority directions of their improvement

Bodies of public administration, bodies of local government, assessment system, evaluation, efficiency of public administration.